

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 „	Egyes szám ára	20 fillér

Felelős szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz czimzendők. — Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A kibontakozás.

A formalitások utvesztőjén oda jutott a nagyközségi szervezkedés fontos kérdése, hogy a tepsedő tévelygés felütötte hidra fejét, míg végre vármegyénk körültekintő, lelkiismeretes alispánja megtalálta az Ariadne-fonalat, mely az elposványosodás Labyrinthjából kivezet.

A felterjesztések, a községi propeozíciók özönére, a vármegye kifogásolása, módosítása következett és a formalitások miatt, már egy évtized óta vajudik az átalakulás.

Hol történt a hiba, avagy tévedés, nem kutatjuk, e miatt nem rekriminalunk, de, hogy ideje volt már, a szervezkedés lebonyolításának, a közóhajtást képező kibontakozásnak, azt ki sem vonja kétségbe.

Mara László alispán legutóbb itt Petrosényben letárgyalta a képviselőtestület irányadó tényezőivel az átalakulás módozatait s ezzel a helyes utra tértünk.

A vármegye törvényhatósága és Petrosény község képviselőtestületének állásfoglalása a községi tisztviselők, segéd-, kezelő és szolgaszemélyzetének javadalmazása kérdésében tért el és a kiélesedett differenciák összeegyeztetése szintén alispánunk érdeme, ki a bizalmas értekezlet, különösen Andreics János bányaigazgató — községi képviselő információjára meggyőződést szerzett arról, hogy Petrosényben a megélhetési viszonyok oly nyomasztók, hogy a községi képviselőtestület nem térhetett ki a méltányosságnak ama követelménye elől, mely az általa stipulált fizetések megállapításával kifejezésre juttatott.

A községi képviselőtestület helyes álláspontra helyezkedett, midőn az lebegett szeme előtt, hogy a közszolgálat ellátásával megbízott tisztviselőit s egyéb alkalmazottait azon helyzetbe kívánja juttatni, hogy megélhetésüket lehetőleg biztosítsa.

Nem lehet azonban megütközni a felett, hogy a vármegye a többi községek, sőt a vármegye központjának megélhetési viszonyaihoz mérten leszállítandónak találta az itteni javadalmazásokat.

A községi autonómia a községnek törvényben biztosított joga éppen úgy, mint a felügyelet a törvényhatóságnak törvényszabta köteleossége.

Indokolt tehát úgy a község, mint a vármegye közönségének állásfoglalása, mely hogy eltérő volt, az a viszonyok természetének folyamánya.

Örvendünk tehát, hogy a kibontakozás végre sikerült, még pedig a községi autonómia s önrendelkezési jog és a vármegye ellenőrzési jogának sérelme nélkül.

Elfogadta ugyanis a képviselőtestület azon módosításokat, melyeket a törvényhatósági közgyűlés szükségesnek tartott.

Van tehát Petrosény községnek jóváhagyott szervezeti szabályrendelete s így meg van a nagyközséggé alakulásnak azon biztos bázisa, melyen az organizáció művelete eszközölhető s bizonyára már legközelebb eszközöltetni fog.

Midőn oly kitartó törekvés után végre a czél el van érve, nem kutatjuk, hogy a hosszas huzavonát mi okozta, egyedül az a közönség ohajtása és köznek érdeke, hogy a törvényen kívüli állapot érjen már egyszer véget.

Képviselőtestületünknek humánus gondolkodására vet világot azon jó akaró intézkedés, hogy a községi közszolgálat ellátásával megbízott alkalmazottak megfelelő javadalmazásáról is gondoskodott a felettes hatóság rendelkezésének tiszteletben tartása mellett és pedig akként, hogy a legutóbbi közgyűlésben a jóváhagyott statutumot módosította s az ebben megállapított fizetés többletet már a jövő hóra, előleg czímen folyósította.

Vármegyénk alispánjának jó akaró utmutatása s képviselőtestületünk céltudatos törekvése, végtére a kibontakozás útjára vezetett.

A községi közgyűlés.

A f. hó 8-án tartott rendkívüli közgyűlésen jelen voltak: Jakabfi Rezső h. bíró elnöklete alatt Andreics János, Dr. Bottenstein Samu, Kendrey Gyula, Marek Mór, Kósa Mihály, Pelger Mihály, Dr. Weisz József, Dr. Rosenberg Ignác, Tribus Antal, Schreiner József, Dr. Schulek Jenő, Ullman Lipót, Varjasy István, Böcsa János, Sottinga Tódor közgyűlési tagok.

Elnök d. u. 3 órakor megnyitván az ülést, bejelenté, hogy a mai közgyűlés tárgyai:

1. Petrosény községének nagyközséggé való alakulása ügyében Hunyadvármegye törvényhatósági bizottságának 1899. december 29-én tartott közgyűlésében 373 kgy. szám alatt hozott határozatának kihirdetése és tárgyalása.

2. Petrosény községének 1900 évre készített költségvetési előirányzatára vonatkozó törvényhatósági bizottsági határozatnak kihirdetése és tárgyalása és ezzel kapcsolatosan a vármegye alispánjának 23859/99 számú felhívása az 1898-évi költségvetés, elleni felelőszésre vonatkozólag.

Dr. Rosenberg Ignác indítványára folytán a legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és a hozott határozatok elintézésére vonatkozó jelentés előterjesztése ezuttal mellőztetett a sürgős tárgyalásra váro fontos ügyekre való tekintettel.

Dombora László jegyző a községi szabályrendelet módosítására vonatkozó vármegyei határozatot előterjeszti, melyszerint a rendes közgyűlések határidejére, az előjáróság tagjaira, a segédszemélyzetre és a fizetéseket érdeklőleg történt változtatás s a bíró fizetése 800, a helyettes bíróé 240, a jegyzőé 1400, a pénztárnoké 1000, esküdtéké 100—100, segéd jegyzőé 800, irnoké 700, kézbesítőé 150, 3 rendőré egyenként 200—200, 2 éjjeli őre szintén 200—200, utcai lámpagyújtóé 60, utkaparóé 200, gyepmesteré 300, s községi szülésznőé 60, koronában állapítatik meg eltérőleg a képviselőtestület magasabb rendszeresítésétől. A lakberek a vármegye törvényhatósági közgyűlése által a

„Petrosény és Vidéke” tárczája.

Régi levelek.

A természet pompájában. Minden él és örül. Az enyhe napsugár, az illatos levegő a sir szélén levőt is kicsialja komor szobájából.

S mintha ifju volna ő is — életének, örömeinek virágjában — úgy érzi, a mint az édes madár dalon merengve lelkével visszaszáll, vissza a régi időbe.

Csodálatos! Az emlékezés most cikázó villám fényénél, egy darab életünk, vakító fényben látszik, hogy aztán annál sürűbb sötétség fedje el. Majd pedig szelid, derengő hajnal pir, mely rózsás színbe vonva világítja be éltünk egét.

Igy érezem én most is! Nem vagyok már ifju leány, de szerelmes vagyok, az leszek mindig a — szabad természetbe.

Ez az én templomom; bánatom kisírni, hol senki sem látja, oda megyek én. Ha vigasz kell, itt felalálom azt! Ha röpülni vágy lelkem, szárnyakat ad az a fenséges harmónia, mit lelkem lát, szívem érez. Ide járok én gyakorta. Itt mulatok oly sokszor a mult emlékeivel.

Utítársam rendesen egy jó könyv, vagy a naplóm. Éppen ez akadt kezembe most is. Lapjai megsárgultak már, itt-ott egy-két folt nem egy örömről, nem egy fájdalomról tudna mesélni!

Kinek már sok idő van háta mögött, az nem a

jövőbe néz; nem köti le annyira a jelen; szívesebben visszi tekintetét a multba.

Oly jól esik lapozgatnom nekem is a mult ez emlékein, s míg átolvasom, mintha újra élném, újra érezném minden phásisát!

Elöttem áll az a bolygó csillag, melytől keblem lángot fogott, lobogott, míg — ki nem égett.

Elkisérem még egyszer; végig járom azt az utat — csak úgy gondolatban — melynek annyi virága volt, hol annyi göröngy, annyi tüske vérzett. — — —

Az első lap:

Sz. 18 — Szept. 6.

Édes Egyetlenem!

Toll van a kezemben; írni akarok. Irni úgy, mint szívem verése diktálja, amint agyamban forronguak az eszmék.

De kezem reszket . . . Egy megfoghatatlan félelem bilincsében vergődöm. Félek: vajon képes leszek-e csak halvány vonásokkal is rajzolni, mi bensőmben végbe megy. Pedig akarom . . . Oh! mért nem márt-hatom a napba tollamat, hogy azt a fényt, meleget, mely szívemet, lelkemet betölti, méltókép leirhatnám!

De viszont, hol van a legsötétebb szín, mely méltón esetené a tőp nyugtalanság, kétség ádáz tusáját, mely szakgatja szívem, emészt, sorvaszt . . . megöl!

Oh, de erőt veszek aggodó felelmemen s megkísértem feltárni lélek-állapotom.

A ragyogó nap, a mint esokjaiban fűrszti a virágok ezreit, mintha nekem szólna, mintha sugná: hogy a fényt, meleget, mely szívem betölti, ne vonja be az ünemésztés, a tépelődés, a kétség, sötét fellegeivel.

Én hallom a szót, száz és száz gondolat zsbong agyamban. A kétség, az elhatározás viaskodnak egymással.

Az idő ólomlábon halad s mintha minden lépte, minden perecz mázsányi súlylyal nehezednék lelkemre! . . .

Feltűnik a csillagtábor. Ezer és ezer rezgő, bolygó fény hinti sugarait a néma éjben szerte. S én belemerrülök a fenséges látvány szemléletébe.

Hallom a Szférák örök zenéjét, mely harmóniájával betölti a világűr mérhetlen tereit . . . hallom, hallgatom, s magával ragadja ábrándos lelkemet.

Majd lágy hang zsongása ütődik fülembé . . . epedő szívem vágya száll, keresni azt a fénylő csillagot, melynek lobogó fénye megrezegteti szívem hurjait.

Keresi s vajh! megtalálja-e? A néma est, a szelid holdfény, esitőlag hat lelkemre.

Ábrándom tarka világa ezer és ezer légi alakkal népesíti bé az égbolt ragyogó sátorát. Lebegnek játsszi lebegéssel . . . Szétfolyó, lenge ruhájuk halk suhogása álomba ringat . . . s én álmodom . . . hosszan édesen.

A légi alakok mind közelebb jönnek. Megannyi édes, méla-bús dalt dalol.

Majd olthatatlan vágy éget — hevit, megtudni: honnan, kitől jó az angyal-tiszta hang, melynek minden akkordja a szívembe hat, mely mintha lelkem visszhangja volna, éltet, emel . . . elringat . . . üdvözít . . .

Keresem. S mire kíválík egy szöke fűrtü angyal könyed lebegéssel társai közül.

Areza mint a pirkadó hajnal.

községi képviselőtestület stipulálásának megfelelőleg fogadtattak el a jegyző lakbérének kivételével.

Ezekben ismertette jegyző ama lényegesebb módosításokat, melyeket a vármegye törvényhatósági közgyűlése a községi képviselőtestület által elfogadott statútumon eszközölt.

Kapcsolatosan jelenté a jegyző, hogy a vármegye alispánja legutóbb személyesen érkezett a képviselőtestületnek több tekintélyes tagjával s megjelölte azon irányt, mely kibontakozásra vezet.

Előterjeszti jegyző az előjárás javaslatát, mely szerint a szabályrendeletnek a vármegyei határozatnak megfelelő módosítása s egyben újabb szabályrendelet készítése proponáltatik s abban a múlt évi augusztus hó 25-iki közgyűlésben megállapított fizetések rendszeresítenek.

Dr. Rosenberg I. akként javasolja a határozatot formulázni, hogy a szabályrendelet a vármegyei határozat értelmében haladéktalanul módosíttassék s illetőleg a törvényhatósági határozat elfogadásával a szabályrendelet jogérvényessé válván, annak intézkedései foganatosíttassanak. A mennyiben pedig az itteni megélhetési viszonyok a fizetéseknek, a községi alkalmazottak javadalmazásának felemelését elutasíthatlanul követelik, már ezúttal, de külön határozattal módosíttassék a községi statútum, abban rendszeresítenek azon illetmények, melyek a vármegye által módosított községi szabályrendeletben a közgyűlés által már megállapítottak. Végül pedig határozattal mondja ki a közgyűlés, hogy a tisztviselők és egyéb községi alkalmazottak részére a vármegye által jóváhagyott szabályrendeletben megállapított fizetéseket rendes illetményként s a most módosított szabályrendeletben rendszeresített javadalmazást pedig a jövő hóra már eléggé folyósítja.

A közgyűlés dr. Rosenberg I. indítványa értelmében mondja ki a határozatot s az előjárásokat annak megfelelő eljárásra utasítja.

A vármegye közönséges leküldte Petrosény község 1900 évi költségelőirányzatát azon utasítással, hogy a mennyiben a községnek nincsen jóváhagyott szabályrendelete, a kisközségi statútumban megállapított fizetések vétessenek fel a költségvetésbe.

Dr. Rosenberg Ignác határozatai javaslata értelmében kimondja a közgyűlés, hogy amennyiben a községnek immár jóváhagyott szabályrendelete van, az abban rendszeresített fizetések vétessenek fel a köz költség-előirányzatba. Egyidejűleg utasított az előjárás, hogy a jelen közgyűlésen módosított szabályrendeletben megállapított fizetés többlet fedezetére vonatkozó pótköltségvetést haladéktalanul készítse el s törvény szabta módon előkészítve terjessze a közgyűlés elé, hogy az törvényhatósági jóváhagyás alá melőbb felterjeszthető legyen.

Kapcsolatosan felolvastattott a vármegye alispán-

Oh! bár ne jönne fela nap, hogy ne üzze el e kedves rózsabibor pompát.

Csillag szeme lelke mélyébe hat, felgyújtja oltatlan lánggal, felgyújtja vágyam izzó tengerét!

S e fénynél eszmélek . . . Megismerem őt; igen megismertem — Bella — magát!

Oh most már legyen, hogy elégek, mint a légűrben kóbor meteor, nem bánom; megyek, szállok égő vágyam röpke szárnyain . . . Szállok hozzád . . . elsirom lelke bujót-panaszát; eldalolom, mi éltete, üdvözt . . . el szívem igaz szerelmét s aztán esdve fel-fohászok: ha van szívedben vágy, mely kielégítésre vár, ha van lelkednek nemes, szép eszméje, gondolata, melynek értékét megértő rokon lélek társasága adja; ha van szíved, mely szeretni tud, hogy boldogítván boldog lehessen úgy jöjj hozzám, fogadsza el szívem szerelmét, légy lelke lelke, szívem élete, e földön napom, üdvöm . . . mindenem.

Kimondtam hát, mit régóta magamba zárva rejtetek, titkolok! S ne engedd, hogy tovább is mint bolygó üstökös keringjek árván, egyedül ez Isten-adta szép világban én, míg nem üntizera elemészt.

De, oh ne engedd ezt! De nem is engedheted. Hiszen ha van angyal szent és jóságos, ki az Ur dicsőségében trónol örökké, az csak olyan lehet, minőnek látlak, milyennek én tudlak téged — téged édes egyetlenem! . . .

Dr. Nagy Sándor.

janak 23859—1890 számú felhívása, melyszerint határozattal kimondani kívánja, hogy fentartja-e a község az 1899 évi költségvetésre vonatkozólag hozott törvényhatósági határozat ellen beadott felebbezését.

Járási főszolgabíró útján felkéri a közgyűlés vármegyei alispán urat, hogy az 1899 évi költségvetést s arra vonatkozó felebbezést is szíveskedjék elküldeni, minthogy amennyiben az említett évekre vonatkozó pótköltségvetés jóváhagyatik; — a felebbezések tárgytalanokká válnak.

Államhivatalnok-e a vasutas?

Ismertettük lapunk egyik legutóbbi számában a legfelsőbb közigazgatási bíróság ismeretes határozatát, melylyel a m. kir. államvasutak alkalmazottaitól az állami hivatalnoki jelleget megtagadta, mely csaknem általános visszataszást keltett mindenfelé.

Nincs olyan csavargós észjárású jogásza a világnak, a ki képes volna megmagyarázni, hogy ha a posta- és táviratbiztosítók, az állami erdészek, az állami uradalmak és gyárak stb. hivatalnokai mind állami hivatalnokok, — mért nem állami hivatalnok a vasutas, a ki épp úgy az állami költségvetés alapján kapja a fizetést, a ki épp úgy az állami vagyon kezelésével van megbízva, s a ki az államnak egyik legfontosabb közgazdasági és kereskedelmi szolgálatát teljesíti?

A vasutasokban ez a határozat érthető elkeseredést szült. Mert ebből ismét csak azt a tanulságot merítik, hogy az államhatalom őket csak a kötelességeik teljesítésére ismeri el államhivatalnokoknak, de azok törvényes jogait az ő részükre is biztosítani nem hajlandó. Ha jogról van szó, akkor a vasutas nem állami hivatalnok, sőt nem is „hivatalnok az államnál” — hanem csak az állam egy magán vállalatának alkalmazottja.

A kereskedelmi miniszter az 1895. évi IV. t.-cz. 15. és 21. §-ai alapján a vasutasokat a törvény hatóságokhoz intézett rendeletekben államhivatalnokoknak jelentette ki, s ez alapon felmentette a községi adók fizetése alól; — a m. kir. kuria a képviselő választásra való jogosultság kérdésében több alkalommal a vasutasok államhivatalnoki jellege mellett döntött, a közigazgatási bíróság azonban őket, — mint nem állami, hanem magán hivatalnokokat, most a községi adók megfizetésére kötelezi.

Egyes vidéki városokat, — a melyek annak idejében kérvényekkel és küldöttségekkel ostromolták a kormányt egy-egy vasuti üzletvezetőség oda helyezésé-

ért s a melyek akkor eget földet és menybeli paradicsomot ígértek a közükjék letelepítendő vasutasok részére, — ma már ezekre az ígéretekre nem igen akarnak visszaemlékezni.

Most már megvan az üzletvezetőség s annak hivatalnokai, a kiket rossz és drága piacukkal s magas házbérekkel külföldben is eléggé megsarcolnak, csak azt a bevándorlott alakot látják, a ki nálunk ingyen szívja a levegőt és ingyen iszja a vizet és ingyen koptatja a járdát. Mert az természetesen már ma nem vették számításba, hogy egy-egy ily vidéki városban az üzletvezetőség s kihelyezett személyzete évenként óriási pénzforgalmat csinál, — hanem nosza rajta! — ezeket is be kell sorozni adóalapnak a községi pótlékok kivételével, a mely egyébiránt csekély 40—50 per centje szokott lenni az állami adónak, sőt még több is.

Most a vasutasok 1894-től számítva kötelesek az elmaradt községi adókat is utólagosan megfizetni, a melynek összege hat évről meghaladja a félmillió koronát.

Pedig ez az ügy nem csupán az egyes vasutasok magánügye, hanem az államvasutak igazgatását is nagyon közről érdeklő dolog, — mert ha a vasutas azon okból van kötelezve a községi adók megfizetésére, mert nem államhivatalnok, hanem az állam egy magánvállalatának alkalmazottja, akkor a vasut természetesen következmenyképp, csak üzleti vállalat, de nem államhivatal — és mert nem az: ebből a bonyodalmak egész láncolata kerekedik ki.

Mi jögon követel ezután a magyar államvasut, mint közönséges üzleti vállalat az alkalmazottaitól bármily természetű magán kérelmekre bélyeget s mert eddig sem volt a vasutnak államhivatali jellege határozottan kimutatva, eddig is mi jögon követelt a kérvényekre s nyugtakra kinstári bélyeget, a mit csak az állami hatóságoknak van joga követelni?

És mi jögon letelezte meg a vele összeköttetésben álló magánfelek s üzletemberek beadványait bélyeghiány miatt, a mikor a vasut nem hatóság, hanem épp oly vállalkozás, mint akármelyik magán ember gyára, vagy kereskedése.

A legfőbb közigazgatási bíróság döntéséből ezek mind természetesen folyó következmények, mert az üzlet: üzlet marad akárcsak is annak a tulajdonosa.

Ez által tehát az államvasut államhivatali tekintélye is csödbe került s lesüllyedt a közönséges magán üzlet színvonalára.

A vasutasok, ha a községi adót visszahatólag meg kell is fizetniük, — pénzbelileg nem fognak veszíteni semmit, mert viszont az államkinstár köteles visszaadni nekik mindazt a kinstári bélyegdíjat, a mit az államvasut igazgatósága révén tőlük évek óta beszedett s a mely évenként legalább is vetekedik a községi adók összegével.

Ezt a visszatérítést pedig önmagának az államva-

A szamarak.

Olyan kellemetlenül hangzik ez a szó: szamar, pedig az a jámbor állat nem érdemli meg azt a kicsinylést, megvetést, a melylyel illetik.

Az állatvilágnak legrégibb ismert alakja a szamar s szereplésével már az ő testamentomban találkozunk. Heródes üldözése elől, a kised Jézust szamaron menekülve mentették meg. Szamarháton ment Jézus Jeruzsálembe, hol úgy fogadták mint avilágurát, megváltóját. Pásztoraink ősidők óta nélkülözhetlen segítő társuknak tekintik a szamarat, még sem tudnak több tiszteletet parancsoló poeziót kivinni.

Legutóbb azonban, kislül szamarainkról, hogy irigylük őket tőlünk. Ez nem allegorikus beszéd, hanem komoly valóság. Németországba eddig angol szamarakat importáltak, most azonban rájöttek a németek, hogy Magyarországon nagyobb, fürgébb, hűségesebb szamarak vannak, s szeretetük a mi szamaraink felé fordult s következtüket írják róluk:

A magyar szamar jó testálású, könnyű, hűséges és megvan az a jó tulajdonsága is, hogy jól türi a hideget.

Ott a hol legelőre lehet hajtani, semmibe sem kerül az eltartása, de még az iszlámban is kévéssel beéri. Az egykor kigunyolt és megvetett szürke állat nálunk csakhamar meghonosodott és már használja a kiskereskedő, a verklis, a czukrárs és a gyáros. Öröndetes, hogy az állatvédő egyesület közvetítésével más városba is, minő Wiesbaden, Lipse, Drezda stb. nagyobb szamarszállomány érkezett.

Minden dicsőretnek örülni kell, örülnünk hát ennek is. Az igaz, hogy jobban esnek, ha például akadémikusainkra mondanák, hogy nagyok és fürgék . . .

No de maradjunk tárgyunknál, annál a hasznos jámbor állatnál, mely türi, nélkülöz, koplal, lenézetik s még is hűségesen dolgozik. Ennyi jó tulajdonsága és szívós kitartása dacára a történelem előtti idők óta nem tudta többre vinni s ma is olyan szamar, a milyen évezredek előtt volt.

De miért is tulajdonít a közfelfogás olyan lealacsonyító értelmezést ennek a szónak: szamar?

Hej, pedig de sok ember boldogabb lenne, ha a szamar tulajdonságaival birna. Először is tudná türi a méltatlan megaláztatást a nélkülözést, a szenvedést, mely az embereknek erény s a szegény szamarnál butaságnak tekintjük.

Ez a megvetett állat, lenézetve is hűségesen dolgozik. Mintaképp szolgálhatna az embereknek, kiket a méltatlankodás nem csak elkeserít, de sokszor a halálba is üldöz.

Nélkülözés, türelem szintén veleszületett tulajdonsága a szamarnak. Nem valami kellemes, ha ez az embernek osztályrésül jut, de a ki el tudja viselni, helyzete javulásának alapját veti meg.

Türelem, rózsát terem . . . az embernél, de a szegény szamar száraz kóróval is megelégszik.

Hűséges, ragaszkodó állat a szamar. Ütlegelik, koplaltatják, s még is ragaszkodik kinzójához s annak dolgozik.

És ennyi ritka, jó tulajdonságáért, vagy talán éppen azért . . . szamar.

sut igazgatóságának kötelessége kezdeményezni, mert ő volna a hibás, ő járt el jogtalanul abban a téves hiedelemben, mintha állami hatóság lett volna.

De ez csak egy része lesz annak az óriási viselkedésnek, melyet a vasút igazgatósága az államkincstár nyakába zudíthat. Mert az összes magánfelek, a kik valaha kérvénnyel fordultak az államvasúthoz, jogosítva vannak a felhasznált kincstári bélyegdíjak visszakövetelésére, s kétségtelen, hogy a közigazgatási bíróság eléggé következetes lesz, hogy ezeket a követeléseket is jogosnak ítélje.

Akkor pedig ezível fog érkezni a viselkedés az államvasúthoz s lesz óriási zűrzavar és felfordulás, illetőleg lenne, ha a kereskedelemügyi miniszter immár elárkéztetnek nem látná az időt arra nézve, hogy ennek elejét vegye az által hogy f. hó 6-án a magyar országgyűlés képviselőházához általa benyújtott törvényjavaslat értelmében a vasutasok államhivatalnokoknak mondassanak ki a törvényhozási által.

Nem lehet kétség aziránt, hogy a törvényjavaslatból legközelebb elfogadandó és szentesítendő törvény leendő az államvasúti tisztviselők tényleges alkalmaztatásuknak megfelelő minősítése szankcionálva lesz s ezt a közigazgatás mindenfőreuma respektálni fogja.

UJDONSÁGOK.

— **Esküvő.** Balázs József petrosényi építész f. hó 20-án d. u. 3 órakor esküszik örök hűséget az itteni ág. evang. templomban. Gressli Johanna kisasszonynak. Gressli Nándor helybeli vendéglős kedves leányának. Zavartalan s tartós boldogságot kívánunk a házassági frigykötéshez.

— **Táncvigalom.** A Salgó Tarjáni Köszénbánya Részvény-Társaság petrosényi altsíjtjei az altsíj olvasókör könyvtára alapja javára 1900. február hó 17-én a Prokopp-féle vendéglő helyiségében táncvigalmat rendeznek. Belépő-díj: Személyjegy 1 kor. Családjegy 2 kor. Kezdete esti 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

— **A közoktatás érdekében.** Tapasztalati tények igazolják, hogy közoktatásügyi kormányzatunk gondoskodása a népnevelés fontos kérdését érintő legkisebbnek látszó, de lényegében még is jelentőséggel bíró részletekre is kiterjeszti figyelmét. Legutóbb a vall. és közokt. miniszter a tantervet illetőleg adott ki m. é. 84117. sz. a. a kir. tanfelügyelőségekhez felhívást s ezek útján a tantestületek véleményét kéri. Hunyadvármegye zsili járásának tanítói köre is felhívott, hogy a következő kérdésekre adjon szakvéleményt: a. Szükséges-e az egy tanító s az osztatlan népiskolák részére külön tantervet készíteni? b. Ha pedig nem szükséges, vagyis ha az egy és több tanítót összes népiskolákban ugyan egy tanterv szolgálna zsinor mértékül, ez esetben az osztatlan elemi iskolákban minő tantárgy és osztály csoportosításokkal és minő szerkezeti olvasókönyvvel, szóval minő módon lehetne az általános tantervben kitűzött célt biztosítani? Az utóbbi kérdés elbírálásánál csakis a törvény által megengedett népességű és a tankötelezettség szigorú érvényesítése között működő osztatlan iskolák tartandók szemellett, mert sem a túlnépes, sem a rendetlenül látogatott iskolákban nem lehet biztosítani a kitűzött tantervet. Ezen kérdések fölötti vélemény adás végett a járási kör elnöke f. é. márcz. hó 8-ára Petrosénybe gyűlést hí össze, melyen a kör kötelékén kívül áll szakértők s tanügybarátok véleménye is előterjeszthető s érvényesíthető lesz, miért is az érdekeltek figyelmébe ajánljuk az elemi oktatás, tehát a népnevelés legfontosabb ágazatát érintő ezen ügy beható megfontolását.

— **Vonat kisiklás.** F. hó 10.-én, — szombaton — hajnalban. Cetate-Bólinál a hajnali személyvonat, helytelen váltóigazítás folytán kisiklott s két órai késéssel tehát reggeli 6 óra után érkezett Petrosénybe. Egyéb baj nem történt, minthogy a gép kisiklott. Petrosényből azonnal külön vonat ment az utasokért, kik között volt Mark Károly aradi üzletvezető is szalonkocsijában, melyen külön vonattal Lupénybe utazott, az ottani nagyobb arányú építkezések ügyében.

— **A zárdaiskola növendékeinek színi előadása.** Merész vállalkozás volt a tiszt. tanító-nővérektől, növendékeikkel színpadon, jelmezekben, intelligens nagy közönség előtt, színdarabokat előadni. A világot jelentő deszkákra, felnőttek is bizonyos — érthető — elfoglaltsággal lépnek s hogy a kedves növendékek annyi ügyességgel, mondhatni, otthoniassággal hozták

színrre ugy a komoly, mint a vigjeleneteket; azt, a tanító-nővérek önbizalmának, csodálatára méltó fáradozásának, eléggé nem méltányolható bizonyítéka s egyben a fényes erkölcsi siker garanciája. Az önbizalom és odadás teszik éribetűvé a nagy feladat dicséretes megoldását, a miért őszintén gratulálunk a tiszt. nővéreknek. Az előadást a következőkben ismertetjük: A nagyteremben volt felállítva a csinos színpad, a nézőtér majdnem minden ülőhelyét díszes hölgyközönség foglalta el, oldalt és hátul intelligens urak többnyire állva gyönyörködtek a bájos produkcióban. „Ernesztine és Zelma” című színműben a testvéri szeretet fenségesereje igaz vonásokkal van megelevenítve s a főszerepben — Ernestina —, Erdély Irma kedvesen személyesít, sőt az „Ave Mária” — t meghatóan énekelte. Klótild grófnőt Sternád Emma s Zelmát Kreffly Aranka ögyesen adták. A eslekmény maga is igen érdekes. Zelma grófleányt a vendek királya elrabolja s rabszolgájává teszi. Nővére, Ernestina főrangú barátinóivel. Kőváry Emmával —, Tribusz Adrienne, Oroszhegyi Bertával — Rudolf Hilda, Magasvárhelyi Fridával — Sternberg Olga, Vöröskövy Rózával — Junger Bianka és Fenyédi Dorottyaival — Pécel Czecczilia, arra vállalkoznak, hogy megmentik Zelmát. Elismennek s a testvéri szeretet és önfeláldozás annyira megindítja Vandát, a vendek pogány királynéját — Fuchs Matild —, hogy elbocsátja Zelmát, de csak az esetre, ha Ernestina helyette ott marad, rabnőnek. És Ernestina ott is maradt, de egy keresztény rabnő segítségével megszökik. Gyönyörű kép volt az midőn a vendek királynője trónusán ülve, rabnői: Raja — Fite Hilda, Hilda — Kekel Emma, Dora — Guld Róza, Mara — Schwemhammer Olga által körülvéve, fején ragyogó diadémval fényes, csillogó öltözékben fogadja a főnemes hölgyeket. A rabnők ruházata is jellegzetes s szereplése kifogástalan volt. Az epizód szerepekben szintén jók oltak. Mira vendhercegnő — Gross Margit, Ágnes — Tirotika Józefa, Hedvig várornő — Wagne Szidónia és különösen Linda dajka — Hüttner Ella. Az összevágó előadást megtapsolta a közönség, mely a darab betanításáért, rendezéseért s a színpad csinos díszítéseért is kifejezése volt az elismerésnek. Ezután Hüttner Ella és Kekel Emma énekeltek zongora kísérett mellett egy csinos komikus duettet, szépen összevágóan.

„Posiusz doktor és szolgálja” című egy felvonásos vigjáték következett ezután. A főszerep János szolga — Pelger Emma és Posiusz doktor — Schäffer Katica kezében ügyes személyesítőre talált. A arab komikus meséje szerint, János inas, magára véve ura parokáját és felöltőjét kiadja magát doktornak, gyógyszereket ad a jelentkező páciensteknek s zsebre rakja a honoráriumokat, melyeket, midőn a turqiság kívül, bűnbánuólág visszaszolgáltatt. Ezt a jól megírt szerepet Pelger Emma oly kedvesen, annyi természetes egyszerűséggel és ártatlan pajzansággal juttatta érvényre, hogy a közönséget folyton derűltségben tartotta. Méltó partnere volt Schäffer Katica, ki a mozdorva orvost szintén találon személyesíté s igen találon maszkirozva és öltözködve. Kisebb szerepeikben derekasn helyt álltak: Junger Bianka — egy diák, Huth Margit — egy paraszt, Wáncsikovsky Karolin egy pojár, Erdély Irma — levelhordó. Végül a programmon kívül egy kellemes meglepetésben részesült a közönség. Három kisleány: Balló Ilona, Kálmán Margit és Oswald Emilia nemzeti ruhába öltözve, az előadás vörös fehér és zöld színű belépő-jegyeit felmutatva, alkalmi vonatkozásu trialóglóban szavaltak a magyar nemzeti szín jelentőségéről, kedvesen és ügyesen. Előadás végével az általános megelégedés és elismerésnek kifejezést adva távoztak a közönség, nem titkolhatva a darabok betanításával járó végtelen türelem és kitartó fáradtság fölötti csodálkozását.

— **Szerencsétlenség.** Bartha J. petrosényi bányász két és fél éves fiaeskája, a kis Palkó gyerek a szobában maradt, míg anyja szénért kiment. A kis fiú a takaréktűzhelynél járván a tüzet piszkálta s onnan egy szénparázs a keblére pattanza a szikra mellét megégette. A kis gyerek ijedségében göresöt kapott, mely rajta addig ismétlődött, míg 3 nap alatt behalt. A szülők nem lehet gondatlansággal vádolni, mivel az egész seb oly csekély, hogy még gyógyítani sem kellett — és a gyermek nagyon rövid ideig, pár percig volt egyedül, sőt a ruhája megsem gnyult. — Az eset mindazon által feljelentetvén, megejtetett a fenytő vizsgálat s a bíróság a kis gyermeket, minthogy gyanu nem terhelte senkit, eltemetetni rendelte s a további eljárást beszüntette, de a szülők kedves gyermeküket hiába siratják.

— **Saját vigyázatlansága áldozata** lett Merlak Antal bányamunkás. Minden foglalkozásnál szokott előfordulni szerencsétlenség, melyet köteles vigyázattal ki lehet kerülni. Az ács félre lép s lezuhan, a favágóra rá dől a tönk, a kocsist agyon rugja a ló, a rozsdás toll

megszurja az író kezét s vérmérgezés áll be, a hajó elsüllyed s a rajta lévőket hullámsír temeti el, a vonat kisiklik, a lovak elragadják a kocsit stb. Ezer vész és ezer veszély között vergődik át minden ember az életen, s a szerencsétlenség mindenütt előfordulván, nem kelthet szokatlan feltűnést, ha a bányákban is előfordul, a hol ezeken és ezeken dolgoznak. Csak az a szomorú, hogy a szerencsétlenséget legtöbb esetben az áldozatok maguk idézik elő. Merlak Antalnak is a saját vigyázatlanságából zuzta szét s szakított le az egyik lábát a szénosztályozó gépezete f. hó 3-án, mely idő óta a kórházban ápoltatik s ha életben marad is, szárandó nyomorék lesz. A bányakapitányság és a szolgabírószág részéről megejtett vizsgálat konstatálta, hogy a vezetőséget, a felügyelőséget ezen esetről mulasztás, vagy egyéb felelőség nem terhelheti.

— **Örjögő asszony.** Embertársainkat ért minden szerencsétlenség felkelti a szívek fájo részvétét, de leginkább megrendíti az, ha valakinek elméje elborul s mint élőhalott, sőtét lélekkel vergődik az életben. A napokban Kollerics Ferencz aknász neje örjögősi rohamában kést ragadott s férjét és gyermekeit üldözvén, azok menekülni sőt a szerencsétlen nő ártalmatlanná tétele végett a hatósághoz folyamodni kénytelenítették. A járási főszolgabírószág intézkedéseket tett arra nézve, hogy a közveszélyes nő elhelyeztessék s gyógykezelés alá vettessék.

— **Az ipartörvény reformja.** Az ipartörvény revíziójára vonatkozó munkálatok már elkészültek a kereskedelemügyi miniszteriumban és Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter február elején értekezletre hívja össze az országos ipartanács tagjait, hogy megvitassák az ipartörvény tervezett módosításait, melyre égető szükség van, a mit a kormány és szakemberek beláttak s most az ipartörvény hiányait pótolni, hibáit szanálni lesz hivatva az új módosítás.

— **A sár.** A mi kövezett főútezőnkön ha eső esik, vagy hó olvadás van, bokáig járunk a sárban. Olykor-olykor az utkaparó összekaparja a sárat, rakásokra gyűjti s ott hagyja, ez aztán még nagyobb kalamitásokat okoz. Hát liz azokat a sárdomkokat jó volna el is hordatni

— **Románia sertéskereskedése** teljesen megakadt. Ugy az osztrák, mint a magyar kormány megtiltották a romániai sertések behozatalát a mi az ottani, különösen a krajovai sertés kereskedőknek roppant veszteségeket okozott.

— **Iparhatósági megbízottak választása** lesz a f. évre jövő hétfőn, vagy is e hó 12.-én d. u. 3 órakor az ipartestület helyiségében. Figyelemztetjük reá az érdekeltek figyelmét. Megjegyezzük, hogy mindazok választásra jogosultak, kik 10 ft. egyenes államadót fizetnek.

— **Ezredjubileum** A 64. számú közös gyalog sorozred fenállásának 40. évfordulója alkalmából, a héten jubilált s szép ünnepséget rendezett, melyen Hunyadvármegye közönségét Pogány Béla m. főjegyző képviselte hivatalosan. A legénységhez Sandner örnagy zászlóalj parancsnok németül s Papp Emil százados román nyelven intézett az ezred történetét ismertető s az ünnepély jelentőségét méltó beszédet. Fényes bankettet is rendeztek, melyen a zászlóalj parancsnok Ó felségére a legfőbb hodura, Pogány Béla az ezred tisztikárára s Tomsán eseres a katonaság és polgárság közötti jó viszonyra írt poharat. Az ünnepély során felolvasták Károly weimári herczeg sürgönyét, melyben válaszul a hozzá intézett üdvözletre, mint ezred tulajdonos. A mi védköteleseink ezen ezredhez soroztatnak s így az ünnepély minket is közelebről érdekelt.

— **A nemes szivekhez** folyamodik egy erőteljes de lábaira elnyomorodott volt bányamunkás, ki házról házra koldulni szegély, meg nem is bír s akinek niesen egy betevő falatja, niesen senkije, kire támaszkodhatnék s az iránt esedezik a szánó lelkekhez, hogy nyomasztó inségét enyhíteni s étel maradekaikból részére kálmit juttatni kegyeskedjenek. Tolmácsoljuk azon kérelmet, hogy a kik ételmaradekuk fölőlségéből az ünhibáján kívül inségre jutott szerencsétlen embertársunknak valamit juttatni hajlandók, sziveskedjenek lapunk szerkesztőjének tudomására juttatni, hogy az illető a hétnek melyik napján s hány órakor jelentkezze, hogy a szegény székely ember, felváltva napjában legalább egyszer táplálékot vehessen magához.

— **Megjutalmazott cselédek.** Nem a mi cselédeinkről van szó, ezek között bizony-bizony alig akadna megjutalmazásra érdemes. Legutóbbi számunkban bővebben foglalkoztunk cseléd miszériáinkkal s előadtuk véleményünket arra nézve, hogy miként lehetne segíteni, most pedig annak hízonnyítására, hogy vannak jó cselédek is. (— nálunk nem igen —) felemlítjük, hogy Kolozsvármegye mezőgazdasági bizottsága pár nap előtt megjutalmazott több hű és jó cselédet 80 — 120 korona jutalmat adva egynek-egyenek névszerint: Szabó Józsefnek, ki egy helyen 60 évig, Boldizsár Mihálynak, ki egy helyen 41 évig, Gyermán Gábornak, ki egy helyen 72 évig szolgált hűségesen s kifogástalanul. A többi jutalmazottak is mind 30—40 évig szolgált egy helyen. Vajon mikor lesz módjában vármegyénk közigazdasági bizottságának a petrosényi és a vidéki cselédeknek hasonló okokból megjutalmazni.

— **Fillérestély.** Ma, vasárnap este 8 órakor kezdődőleg a Wagnerszálloda nagytermében fillérestély tartatik, melynek érdekes műsora a következő:

1. „Sonate“, Bethoventől, zongorán előadja: Benyó Ilon k. a.

2. „Matrózadal“, kettős ének. Éneklik: Kekel József és Mannheim Farkas urak, zongorán kíséri Benyó Ilon k. a.

3. „Duet“, Leétől, viola és cellón előadják: Sandner J. és Tonházy J. urak.

4. „A holt költő szerelme“, melodráma, írta Jókai Mór, zenéjét szerző Liszt Ferencz. Szavalja: Imecs János ur, zongorán kíséri: Kreffly Margit k. a.

5. „Népdalok“, éneklí Sternád Bertalan ur, ezimbalmon kíséri Joanovics Katicza k. a.

6. „Népdalgyűjtemény“ hegedűn előadja Kekel J. ur.

7. „A rab“ és „Első szerelem“, Petőfitől, szavalja: Buzás Vilmos ur.

8. „Quintett“ Scholeictől, előadják Dusenece, Sandner, Neurohr, Thi rjng és Tonházy urak.

Előadás után táncz következik. A tetszés szerinti adakozások jótékony célra, a szegény iskolás gyermekek felruházására fognak fordítani. A közreműködők a jótékony cél és Petrosény s vidéke intelligens közönségének szórakoztatása érdekében s szívességből működnek közre.

Az idei farsang még csak két hétig tart s eddig csak az olvasókör és az ipartestület rendeztek bálát Petrosényben s alig hisszük, hogy több alkalom lenne hol a tánczkedvelők mulathatnának, miért is a mai fillérestély a farsangi holtévadnak bizonyára kellemesen mulattató elevenséget fog adni s ezért is felhívjuk reá az érdeklődők figyelmét, megjegyezvén, hogy külön meghívók nincsenek.

— **Hálaköszönet.** Virág nélkül nincs gyümölcs, s hit nélkül nincs jó cselekedet és a hit cselekedet nélkül holt, mint haszontalan a virág, ha nem követi gyümölcs. Ezen szavak hatása alatt teljesíték egy kedves kötelességet, midőn a róm. kath. egyház tanácsosal egyetemben, hálás köszönetemet fejezem ki azon nemeslelkű adakozóknak, kik templomunk és oltáraink díszének emelésére értékes ajándékokkal megörvendeztetni méltóztattak. Adakoztak ugyanis: Andreis Jánosné Ó nagysága, két csipkedus oltárterítőt, Buda Károlyné Ónagysága, két rózsaszínű selyemből készült párnát és oltárterítőt. Limbeck Győző vasúti pénztáros ur egy valódi arannyal himzett velumot, özv. Anton Mária urnő egy oltárterítőt, Sárossy József ur a sekrestye számára egy lavábo edényt, medenczével együtt, végül Pittini Péter aninoszai vállalkozó ur egy karrarai márványból művészileg készült gyönyörű keresztkutat. A kegyes adakozók szemei előtt lebeghettek bizonyára a zsoltárosnak e szavai: „Uram! szeretem házádnak díszét és dicsőséged sátorának színhelyét.“ Az ég áldása szálljon a kegyesszivű jótévkre és családjaikra.

Szöts János,
főesperes-plébános.

CSARNOK.

Régi történet.

Magas várnak ablakában
Virág nyílik, illatoz;
Lenn, a kertnek egy zugában
Zeng a dal, szól a koboz:
Virágok közt nyíló virág
Oh, hallgasd meg énekem!
Pillantásod egész világ,
Szavad üdvösség nekem!..

Hajh, hiában szól az ének,
Hiában enged a szív!
Magas várnak ablakából
Sötét éjjel gyászra a hív.
„Keserű volt ez az élet...“
— A végső dal így zokog. —
Véget vész a szenvedésnek,
Ha az élted eldöböd..

.... S nem szól többé kert zugában
Az apród búcsú éneke!
Virágok közt nem virít már
A legszebbik elmenő....
Ciprus susogó árnyában
Egygúsz mellett nyugszanak,
Nem siratja őket senki,
Csak pacsirta s gyors patak.

Ketty Endre.

Himnusz az éjhez.

Oh jőjj!, csak jőjj!
Te bájos csendes éj!
Leheld rédm
A boldogító éjt!

Oh jőjj! és szállj
Szívemre nyugalom!
Jöttödöt oly
Rég epedve várom.

Jőjj! s nyugtasd meg
Remegő lelkemet,
Zárd le édes
Álomra szememet.

Oh jőjj! hát jőjj!
Édes enyhe álom.
Lengj szelíden
Álvó szempillámon.

Kásas Sándorné.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

„Otthon“ „Az utolsó csók“ és „Tékozló fiú“, legközelebb sorra kerülnek.

„Mehr Licht“, ezimen beküldött cikket ne kívánja hogy közöljük, úgy se lenne semmi eredménye. Szóval tettük már ezt az ügyet komolyan, satirikusan; de sikertelenül. Ugy fent mint lent, süket fülekre találtunk. Ha az intézőknek kedvük telik abban, hogy Petrosényben uralkodó legyen a sötétség, a szomorú tapasztalat arról győz meg, hogy ezen kérdés bolygatására kár, a nyomdafestéket pazarolni.

HIRDETÉSEK.

Eladó házak.

Petrosényben a Mátyás-utcában egy 7 lakosztályt magában foglaló; továbbá a Malea-híd közelében lévő Nánú-féle és Aninosza központján, főforgalmu közterén lévő 5 lakosztályból álló s teljesen jó karban lévő házak szabadkézből azonnal s örök áron eladók.

Bővebb értesítéssel szolgál a tulajdonos:

özv. Negrini Károlyné,
Petrosényben.

URI DIVAT.

A legelegánsabb és legkitünőbb minőségű **uri ruhakelmék** a jelen és a legközelebbi évadra megérkezvén, kirakatomban és üzletemben megtekinthetők.

Miért is bátorkodom Petrosény és vidéke intelligens uri közönségét a legujabb divatu szövetek dús választékával felszerelt kelmekészletem megismerésére és az esetleges

ruhaszükséglet szíves megrendelésére tisztelettel felkérni.

A legfokozottabb igényeket is kielégítő gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról a legelőnyösebb feltételek mellett kezeskedve vagyok,

kiváló tisztelettel:

MANNHEIM F.
Petrosény, főutca.